

„at der kunde være Anledning til under Fastholdelsen af den ved Afgiftsansættelsen stedfundne Bonitering, at foretage en gennemgaaende Nedsættelse af Afgifterne med visse Procent, vilde dette lettelige have til Følge, at en Del Afgifter, der allerede nu vare lave, bleve yderligere nedsatte“, ligesom det ogsaa „for Følgens Skyld“ maatte anses for „aldeles utilraadeligt“ uden en nærmere Undersøgelse i det enkelte at eftergive en hel Klasse af Debitorer en Del af deres Skyld, alene fordi nogle af dem i sin Tid havde indgaaet mindre fordelagtige Kontrakter. Under disse Omstændigheder havde Ministeriet anset det for rigtigst at følge den i Lovforslaget angivne Vej: at aabne en Adgang til Ombonitering af Jorderne efter nærmere Undersøgelse⁶⁷⁾. Omboniteringen kunde dog „selvfølgelig“ kun komme de oprindelige Købere af Arvefæstelodder eller deres Livsarvinger til gode.

Lovforslaget blev i det hele modtaget med Velvillie af Rigsdagen og navnlig af Øens Repræsentanter paa Tinge; det undergik kun et Par mindre væsentlige Ændringer og udkom derefter som Lov under 9. December 1871 med følgende Indhold:

Finansministeriet bemyndiges til at lade foretage en Ombonitering af de i Medfør af Resolution 6. Maj 1850 *underhaanden bortarvefæstede, uopdyrkede Udmærksjorder*, efter hvilken Ombonitering Arvefæsteafgiften skulde fastsættes til 1 Td. Havre for hver Td. Land til Taksten 8, dog saaledes, at ingen Forhøjelse af den ene Gang bestemte Afgift fandt Sted, og at Nedsættelse kun tilstodes, for saa vidt den androg mindst $\frac{1}{10}$ af Afgiften; den tidligere Afgiftsansættelse kunde imidlertid kun forlanges prøvet, naar den vedkommende Ejendom fremdeles var besiddet af den første *Erhverver* eller af dennes *Descendenter*, saaledes at dog Stedbørn og Svigerbørn stedse regnedes lige med *Descendenter*⁶⁸⁾. De herefter rette vedkommende, der maatte formene, at deres raa Udmærksjorder vare behæftede med en for høj Arvefæsteafgift, kunde erholde Sagen undersøgt, naar de *inden Udgangen af Juli Maaned 1872* indgave Begæring til Bornholms Amtstue derom og samtidig paa Amtstuen deponerede et Beløb af 2 Rdlr. „for hver fuld Skæppe af det Jordlodden paahvilende Hartkorn“, dog i intet Tilfælde mindre end 2 Rdlr. Det deponerede Beløb tilfaldt Statskassen, saafremt den tidligere Bonitering ikke undergik en saadan Forandring, at Ejendommen derefter i Henhold til de ovennævnte Bestemmelser erholdt Nedsættelse i Afgiften⁶⁹⁾. Finansministeriet skulde foreskrive de nærmere Regler for den ommeldte Undersøgelse, der blev at foretage af en af Ministeriet dertil udnævnt *Kommission*, bestaaende af 3 Medlemmer, hvoriblandt 2 Landinspektører, af hvilke den ene skulde være bosat paa, den anden udenfor Bornholm⁷⁰⁾. De ifølge Omboniteringen stedfundne Nedsættelser skulde endelig træde i Kraft første Gang for Arvefæsteafgifterne for Aaret 1872⁷¹⁾.

Efter at Finansministeriet havde foranlediget en offentlig Bekendtgørelse udstedt, hvorefter de vedkommende Arvefæstere opfordredes til inden den i Loven nævnte Frist at indgive Begæring om Ombonitering, udnævnte Ministeriet under 16. Marts 1872 den af Loven paabudne *Kommission* samt meddelte denne en (dog ganske kortfattet) Instruks for dens Virksomhed⁷²⁾. Til Amtstuen blev der inden Udgangen af den fastsatte Frist indgivet Begæring om Ombonitering af i alt 82 Arvefæstere; en af disse Begæringer kunde dog ikke tages til Følge, fordi den paagældende Lod var en ældre Fæstelod og som saadan allerede tidligere opdyrket, og der blev saaledes kun 81 Arvefæstere tilbage, for hvis Jorders Vedkommende *Kommissionen* vilde have at foretage Omtaksation. Denne fandt derefter Sted, og Resultatet blev, at 37 af de 81 Arvefæstere ikke fik nogen Nedsættelse i deres Afgifter, dels fordi en Del af Jorderne af *Kommissionen* blev ansat til en højere *Afgift* end den oprindelige (hvilken Forhøjelse dog ikke traadte i Kraft, jvfr. Loven), og dels paa Grund af, at der for nogle Jorders Vedkommende kun vilde kunne tilstaaes en saa ringe Nedsættelse (under $\frac{1}{10}$ af Afgiften), at denne Nedsættelse ifølge Loven ikke kunde

⁶⁷⁾ Planen for Omboniteringen var ifølge Motiverne hentet fra Loven om de tidligere, slesvigske Distrikters Skyldsætning, 29. Marts 1867 § 2.

⁶⁸⁾ Lovens § 1.

⁶⁹⁾ Lovens § 2.

⁷⁰⁾ § 3.

⁷¹⁾ Det maa bemærkes, at naar Loven ifølge sin egen Ordlyd omhandlede „de underhaanden bortarvefæstede, uopdyrkede Udmærksjorder“, omfattede den saaledes, skønt den udelukkende skyldte Husmændenes gentagne Andragender sin Tilblivelse, ogsaa de raa Jorder, som i sin Tid vare „tillagte“ Gaardmænd. Blandt de straks nedenfor i Teksten nævnte Andragere vare ogsaa ganske enkelte Gaardmænd.

⁷²⁾ Se J. Nr. G. D. J. 332/1872. Af *Kommissionen* udtraadte dog — efter eget Ønske — snart den ene Landinspektør, hvorefter hans Plads udfyldtes med en anden, se Ministerialtidende for 1872, B. Pag. 129 og 461.